

HIV Pozitifler kariyer de yapar, çocuk da...

Yıllardır etkili önlemler sayesinde HIV/AIDS ile yaşayan kişiler HIV taşımayan bebek sahibi olabilmektedir. HIV pozitiflere yönelik yurt dışında uzun yıllardır uygulanan yöntemler artık Türkiye’de de yapılmaktadır. Doğum sırasında ve sonrasında alınan etkili önlemler ile HIV’in bebeğe **geçiş riski % 0,5’in altına kadar düşürülebilmektedir.**

HIV enfeksiyonu günümüzde kontrol altına alınabilmekte; doğru zamanda doğru tedavi ile HIV pozitifler uzun yıllar kaliteli bir yaşam sürebilmektedir. Güçlü ve etkili tedaviler sayesinde HIV pozitifler, ileri yaşlara kadar yaşamlarını sürdürebilmekte, gereken önlemleri almak koşuluyla evlenebilmekte ve çocuk sahibi olabilmektedirler.

Uzmanlar açıklıyor ve HIV pozitifler anlatıyor...

Türkiye’de HIV pozitif annelerden doğan bebeklerin sayısı artıyor...

Geçmişte, etkin önlemlerin bulunmaması nedeniyle HIV pozitif annelerden çok sayıda HIV pozitif bebeğin doğduğunu ancak günümüzde gelişmiş ülkelerde, etkili önlemler sayesinde, HIV pozitif olup sağlıklı bebek doğuran pek çok kadın bulunduğunu belirten Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Anabilim Dalı Öğretim Üyesi **Prof. Dr. Deniz Gökengin;**

“Bu durum ülkemiz için de geçerlidir. Ülkemizde, anneden bebeğe HIV’in bulaşmasını önleyecek ilaçlar bulunmakta ve kullanılmaktadır. HIV pozitif annelerden doğmuş sağlıklı bebeklerimizin sayısı her geçen gün artmaktadır” diyor ve ekliyor *“Gebe kalmanın, HIV pozitif bir kadında hastalığın ilerlemesine yol açması ise söz konusu değildir, çünkü gebe kalan HIV pozitif kadında, hastalığın bebeğe bulaşmasını önlemek için en kısa zamanda tedaviye başlanması gerekir”*

HIV pozitif bebek doğmasını önlemek için gebeliği sonlandırmak gerekmez...

Uzun yıllardır HIV pozitif kişilerin tedavisini ve takibini yapan **Prof. Dr. Deniz Gökengin** doğru yaklaşımın anne adaylarının, HIV durumlarını öğrenmeleri (test yaptırmaları) ve HIV pozitif olmaları durumunda bebeğe bulaşmayı engelleyecek önlemleri vakit kaybetmeden almaları konusunda teşvik edilmeleri olduğunu belirtti.

Gebeliğin planlanmaya başladığı günden, doğuma ve doğum sonrasına kadar aileye danışmanlık verilmesinin önemini vurgulayan Gökengin; **“HIV pozitif bebek doğmasını önlemenin yolu, HIV pozitif kadınların gebe kalmasını engellemek ya da gebe kalmış kadınlara bebeğini aldırmasını tavsiye etmek değil, gebeliğe doktor önerileri doğrultusunda karar vermelerini ve doktorun önerdiği önlemlere sıkı sıkıya bağlı kalmalarını öğütlemektir”** dedi.

Dünyada neler oluyor...

İngiltere'de 144 HIV pozitif kadın normal doğum yaptı...

Ocak 2010'da yayımlanan *Doğumbilim ve Jinekoloji Dergisi*'nde yer alan makalede; **etkili antiretroviral (HIV'i baskılayan) tedavi alan HIV pozitif kadınlarda, normal doğumun planlandığı yer almaktadır.**

Londra'daki Newham Üniversitesi Hastanesi tarafından yapılan araştırmada Haziran 2004 ve Haziran 2006 arasında, **144 HIV pozitif kadından 23'ü (%16) planlı normal doğumu seçmiştir.** Normal doğum, gebeliğin yaklaşık 36. haftasında annenin HIV RNA (vücuttaki HIV yoğunluk) değerinin 50 hücre/ml'nin altında olması durumunda önerilmiştir. Bütün kadınlar antiretroviral tedavi görmüştür. On beş (%65) kadın normal doğum gerçekleştirmiştir. Bebekler 18 ay takip edilmiştir. Bütün bebeklerde antiretroviral profilaksi (HIV bulaşını engelleyici tedavi) kullanılmıştır. Hiçbir bebek emzirimemiştir. **Hiçbir bebekte anneden çocuğa aktarım görülmemiştir.** Çalışmada, planlanan normal doğumun gebelik sırasında antiretroviral tedavi kullanılması, doğum sırasında virüs yükünün <1000 kopya/ml olması, bebekler için retroviral profilaksi kullanılması ve emzirmeden kaçınılması halinde normal doğumun güvenli olduğu gösterilmiştir.

Kaynak: Doğumbilim ve Jinekoloji Dergisi, Ocak 2010; 30(1): 38-40

Doğumbilim ve Jinekoloji Departmanı, Newham Üniversitesi Hastanesi, Londra, İngiltere

---

Danimarka'da 2000 yılından beri tedavi kılavuzlarına uyulduğu durumlarda anneden bebeğe HIV geçişi olmuyor...

Araştırmacılar HIV Medicine'de yayınlanan rapora göre, ulusal tedavi kılavuzlarının takibinden beri, Danimarka'da tek bir anneden bebeğe bulaşan HIV vakasının kaydedilmediğini ortaya koydu. Modern HIV tedavi yöntemleriyle, bu oran **%0,5** olarak açıklandı.

Araştırmacılar, bu araştırma kapsamında ulusal tedavi kılavuzlarına göre tedavi alan kadınların hiçbirinden çocuklarına HIV bulaşının olmadığını bildirdi.

Hamilelikte ve doğum sırasında görülen antiretroviral tedavi, uygun koşullarda gerçekleştirilen doğum, bebekleri hastalığa karşı koruma yolları geliştirilmesi ve annenin bebeği emzirmesinden kaçınılması, HIV bulaş riskini %1'den aşağıya çekmektedir.

Bu araştırmada toplamda 210 kadın yer aldı. Bu kadınlar 255 hamilelik ve 258 doğum gerçekleştirdiler. Yıllık doğum miktarı 1994 yılında yedi iken, 2006 yılında 39 olarak kaydedildi.

Araştırmacılar ayrıca, 2000 yılından sonraki dönemde tek bir dikey geçiş vakasına rastlandığını ve "ulusal tedavi kılavuzlarına göre tedavi edilen kadınların hiçbirinden bebeklerine HIV geçişi olmadığını" ortaya koydu.

Kaynak: <http://www.aidsmap.com/en/news/9C5CF18F-D6FF-4D4D-86A3-F6B9D4035656.asp>

İsrail'de 155 HIV pozitif anne bebek sahibi oldu...

3-4 Aralık 2009 tarihlerinde Ankara'da gerçekleşen HIV/AIDS Kongresine İsrail Kaplan Medical Center hastanesinden konuşmacı olarak katılan Dr. Daniel Elbirt; 2002-2008 yılları arasında kendi hastanelerinde **155 HIV pozitif annenin bebek sahibi olduğunu ve bebeklerin hiçbirine HIV bulaşının olmadığını** söyledi. Doğumların 2/3'ünün sezaryeni ile yapıldığını, 1/3'ünün ise

normal doğumla gerçekleştiğini ifade eden Dr. Elbirt, anne adaylarına çocuk sahibi olma konusundaki riskleri aktardıktan sonra kararı çiftlerin kendilerine bıraktıklarını ve doğumun hangi şekilde olacağına da ebeveynlerin ve doktorunun ortak karar verdiklerini belirtti.

Kaynak: http://www.hatam.hacettepe.edu.tr/sunum_1209/4aralik/6_files/frame.htm

Dr. Daniel Elbirt
Neve Or AIDS Center / Kaplan Medical Center - Rehovot, Israel

---

Amerika'da yapılan çalışma sonucu gösteriyor ki; hamilelikte antiretroviral (HIV'i baskılayan) tedaviye maruz kalan HIV negatif bebeklerin zihinsel (bilişsel ve motor) gelişimleri olumsuz etkilenmiyor...

Araştırmada, HIV'e maruz kalmış fakat enfekte olmamış 1.840 çocukta sinirsel gelişim işlevleri incelenmiş; rahim içinde antiretrovirale maruz kalan ve kalmayan bebeklerde motor işlevler gözlemlenmiş ve sonuç olarak, antiretrovirale maruz kalanlarda ciddi düzeyde bilişsel veya motor gelişim eksikliği olmadığı görülmüştür.

Kaynak: P. Williams vd. 17. Uluslararası AIDS Konferansı 3-8 Ağustos 2008 Meksika (özet: <http://www.aids2008.org/Pag/Abstracts.aspx?SID=257&AID=6195>)

Fransa'da 11 bine yakın HIV negatif bebek doğdu...

2008 yılında yapılan çalışmada hamilelikte ART'ye maruz kalan bebeklerin kanser olma riski olmadığı bildirilmekte. Fransız Perinatal İşbirliğinin sonucunda, anne karnında antiretrovirallere maruz kalan çocukların diğer çocuklara nazaran daha fazla kanser olma olasılığının olmadığı iddia edilmiştir.

Fransız Perinatal İşbirliği 1984'te kurulmuştur; 11,000 üzerinde anne ve çocuk çiftlere ait olan muazzam bir veritabanı vardır ve perinatal HIV araştırmalarında birinci araçlardan biridir.

Araştırmacılar tarafından, 1984'den 2007'nin ortalarına kadar HIV negatif ve HIV pozitif annelerden doğan 10,979 çocuk tanımlanmıştır.

Kaynak: V. Benhammou vd. AIDS No: 22 Sayfa: 2165-2177, 2008.
(özet: <http://www.aidsmap.com/en/news/ADF39145-193B-4C48-9982-9061793E2F32.asp>)

Malawi ve Zambia 2008; emzirme yoluyla bulaşın önlenmesi

Hamilelik ve doğum esnasında ART anneden çocuğa HIV geçme riskini önemli bir miktarda azaltmaktadır. Fakat anne sütü ile emzirme yüzünden hala bebek enfekte olabilir. Bu durumun, her yıl HIV enfeksiyonunun 200,000 ila 500,000 çocuğa geçmesine neden olduğu tahmin edilmektedir.

Endüstrileşmiş ülkelerde HIV pozitif kadınların ilaç kullanmaları öğütlenirken, Dünya Sağlık Örgütü, anne sütünün yerine geçebilecek beslenme biçimlerinin kabul edilebilir, ulaşılabilir, sürdürülebilir ve güvenli olmadığı durumlarda anne sütü ile emzirmeyi onaylıyor.

Araştırmacılar göstermiştir ki uzun süreli ART kullanımı anneden çocuğa geçişi azaltır, fakat 4 Temmuz 2008'de gerçekleşen iki çalışmaya göre, 6 aya kadar olan erken süt emme döneminde anneler veya bebekler için bir yarar sağlamaz.

Kaynak: L. Highleyman 'Extended Antiretroviral Prophylaxis Lowers Risk of Mother-to-child HIV Transmission during Breast-feeding, but Early Weaning Is Detrimental' HIV and Hepatitis, 6/17/2008 (http://www.hivandhepatitis.com/recent/2008/061708_a.html)

HIV Pozitif Kişilerin Çocuk Sahibi Olmaları...

Dünyada yaklaşık 39,5 milyon HIV pozitif kişi bulunduğunu ve bunların da ¾'ünün üreme çağındaki insanlar olduğunu kaydeden İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi - Kadın Hastalıkları ve Doğum Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi **Prof. Dr. Faruk Buyru**;

"HIV pozitif erkeklerin çocuk sahibi olurken hastalığı eşlerine ve doğacak çocuklarına bulaştırmamaları esastır. Özel sperm hazırlama yöntemleri ile bu sağlanabilmektedir. HIV pozitif erkekten alınan spermeler ısı ve santrifüj yöntemleriyle virüsten arındırılabilir. Bu yolla hazırlanan ve virüs taşımayan spermeler, polimeraz zincir yöntemi ile kontrol edildikten sonra aşılama (intrauterin inseminasyon-rahim içi dölleme) yöntemi ile eşinin rahmine verilmektedir. Eğer kadının gebe kalmasına engel başka bir problem yoksa, bu yolla bir aylık tedavi ile %20 civarında gebelik elde edilebilmektedir. Toplam 3-4 ayda %60 civarında gebelik şansı bulunmaktadır. Bu yolla hem eşine, hem de doğacak bebeğe virüs bulaşma riski bulunmamaktadır." demiştir.

Buyru; "Aşılama yöntemi tüp bebek yöntemine göre daha ucuz ve daha kolay uygulanabilir bir yöntemdir" demiş ve eklemiştir "sperm sayısı düşükse, kadının tüplerinde problem varsa veya 3-4 aşılama ile gebelik elde edilemezse tüp bebek uygulamasına geçilmesi gerekmektedir. **Bu yöntemle de yıkanmış spermeler kullanılarak bulaşma riski ortadan kaldırılmaktadır."**

5 aylık bebeği olan HIV pozitif baba anlatıyor:

"Acabalarla başlayan hikâyemiz var. Zor birçok şeye karar vermiş bir çiftin bir yolculuk hikâyesi. Pozitifliğin getirdiği negatifiklere karşı yaşananlardan bir parça, anne baba olabilme hayali. Biz başardıklarımızı paylaşmak başka insanlara ışık olmak istedik.

Ben HIV taşıyıcısı biri, eşim ise virüsü taşımayan biri. Önceleri virüsün sperm hücrelerine bulaşmadığı, yıkama teknolojileriyle arındırabildiği ve aşılama ile bebek sahibi olunabileceği gibi gördüğümüz haberlerin üstüne araştırmalara başladık. Bu konuda bilgi istediğimiz Pozitif Yaşam Derneği görevlilerinin verdiği destek ve olumlu yaklaşım bizim biraz daha ileriye hareket etmemizi sağladı. Derneğin de yönlendirmesiyle doktorumuza ulaştık. Bu isimle yaptığımız görüşme bizim daha gerçekçi adımlar atmamızı sağladı.

Hiçbir fikrimiz olmadan çıktığımız bu yolculukta duygusal anlamda zor zamanlarımızda keyifli anlarımız da oldu. Nice büyük hastaneler, tüp bebek merkezleri olumsuz cevap verebilecek kadar bilgi sahibi olmamaları (ya da cevap vermeyi bilmemeleri), bu hastaları fişlemeye çalışmaları birçok girdiğimiz diyalogu yaşamanıza gerek olmadığını öğrenirsiniz bu yazıyla.

Bu yaşanan uzun bir maratondur bizim için. Bu maratonda ne zaman desteğe ihtiyacımız olsa karşılıksız bir el uzandı. Bulduğumuz durumun bir kimlik sapmasına neden olması gerektiği gerçeğini defalarca hatırlatan bir grup var ki bu insanların desteklerinden öte varlıklarına daha sonra hep yanımızda oldukları için emeklerine teşekkür ediyorum. Bizim gibi nice insanlara aktaracakları bilgilere bir yenisini ekleyebilme isteğiyle bu yazıyı gönderiyorum. Biz şimdi 3 aylık bir bebek sahibiyiz bunu isteyen herkesin bu duyguyu yaşayabilmesi dileğiyle."

“13 bebeğin dñnyaya gelmesine tanıklık ettik”

HIV/AIDS ile yaşayan kişilere ücretsiz destek sağlayan Pozitif Yaşam Derneği:

“Pozitif Yaşam Derneği olarak anne ve babası HIV ile yaşayan 13 bebeğin sağlıklı ve HIV negatif (virüsü taşımayan) olarak dñnyaya gelmesine tanıklık ettik. 2006 Aralık ayında ilk anne adayımız 9 aylık hamile iken tanı alıp geldiğinde bebek için şuruba erişmek, kabul edecek hastane bulmak, ayrımcılığa uğramadan doğumu geręekleřtirmek derken epey stres olmuştuk. Ancak zaman içinde hastanelerde gerekli enfeksiyon önlemleri alınması standartlaştığıça, sağlıklı bebekler sorunsuz olarak dñnyaya gelmeye başladı.

Biz de bu 4 yılda şunu gözlemledik, ister bebek sahibi olmayı istesin, ister istemesin, bebek sahibi olma hakkının ve tıbben imkânının olduğunu bilmek ilk tanı alma sürecinde HIV ile yaşamayı normalleştirmek için çok etkili oluyor. Bebek sahibi olmak isteyen HIV pozitif arkadaşların tedavilerini ona göre düzenlemek, risklerini ve yöntemini konuşmak ve detaylı bilgi almak için doktorları ile görüşmelerini tavsiye ediyoruz.

HIV pozitif kadınların bebek sahibi olmalarının önünde kanuni hiçbir engel bulunmadığını söyleyen Pozitif Yaşam Derneği Hukuk Danışmanı **Av. Habibe Yılmaz Kayar**;

“Kadınların doğurganlık haklarını kısıtlayacak şekilde HIV taşıyıcısı kadınları damgalamak ve kasten doğacak çocuğuna HIV bulaştırmakla suçlamak, hatta neredeyse HIV taşıyıcısı kadınları kısırlaştırmayı önerecek şiddette tepkiler geliştirmek yerine kadınların sağlık sistemine ve olanaklarına ulaşma olanaklarını geliştirmek, uygun koşullarda gebelik ve doğum takibi yapmak, HIV taşıyıcısı annelerin ve anne adaylarının sağlıklı yaşam hakkının temin edilmesine yönelik ulusal eylem planları yapılması yerinde olacaktır.

HIV ile yaşayanlar nasıl bebek sahibi olabilir?

Anne HIV pozitif ise	Baba HIV pozitif ise	Çiftlerin ikisi de HIV ile yaşıyorsa
<p>Hamile kalmaya karar veren HIV pozitif anne <u>uygun</u> antiretroviral tedaviye başlamalıdır. Mümkünse anne adayının kanındaki virüs miktarının (HIV RNA) antiretroviral tedavi ile 50 kopya/ml'nin altına, yani HIV'in ölçülemeyen yoğunluğa gelmesi tercih edilir. Normal doğumda tedavi almayan HIV pozitif annenin bulaş riski gerekli önlemler alınmadığı takdirde % 20-30'dur. HIV pozitif anne gebeliği süresince bebeğe geçişi engellemek için antiretroviral tedavi kullanmalıdır. Kadının doğurganlığı (İnfertilite / Kısırlık) açısından başka sorun yoksa;</p> <p>⚠ Kadın HIV pozitif ise sadece aşılama yöntemi ile, ⚠ Eşler birbirinden enfekte olmuş ise doğal yollarla anne gebe kalabilir.</p> <p>(1)</p>	<p>Spermi çevreleyen sıvıda HIV vardır. Sperm yıkılarak bu sıvıdan arındırılır ve anneye aşılama yapılır. Bu yöntemle annenin gebe kalması sağlanır.</p> <p>⚠ Erkek HIV pozitif ise sperm yıkama yöntemi ve anneye aşılama ile Kadın hamile kalabilir.</p> <p>(1)</p>	<p>Yapılan bir çalışmaya göre, HIV ile yaşayan bir kişi, antiretroviral (ARV) (HIV'i baskılayan) tedavisini düzenli kullanıyorsa, tedavi ile 6 aydan daha uzun süredir HIV negatif (viral yükü saptanabilir düzeyin altında) ise ve cinsel yolla bulaşan başka bir hastalığı yoksa, bu kişinin HIV bulaştırma riski bulunmamaktadır (2).</p> <p>Bu koşullar altında, ARV tedavisi HIV geçişini önlemede etkin olduğundan, özellikle de çiftler birbirinden enfekte olmuş ise korunmasız cinsel birleşme ile gebeliğin gerçekleşebileceğini teorik olarak söylemek mümkündür.</p> <p>Ancak, kandaki virüs miktarı ile menideki virüs miktarı her zaman tutarlı olmayabilir ve kandaki virüs yükü saptanabilir düzeyin altında olsa da, bu yolla kesinlikle virüs bulaşının olmayacağını söylemek şu anda mümkün değildir. Bu varsayım kesin olarak kanıtlanıncaya ve kılavuzlara dahil edilinceye dek bu konuda kesin bir önerme yapmak söz konusu değildir.</p>
<p>Gerekli durumlarda annenin virüs yükü ve bağışıklık sistemi değerlerine göre doğumdan sonra tedavisine ara verebilir.</p> <p>Bebeğe doğum sırasında ve doğumdan sonra 4 ila 6 hafta boyunca özel şurup formunda önleyici tedavi verilir. Bebek 6 ay boyunca vücudunda hala annenin antikorlarını taşıdığı için yapılacak testler nihai sonucu göstermez. 6. ve 18. ayın sonunda bakılan testler bebeğin HIV ile enfekte olup olmadığını göstermektedir. Test 1 yıl sonra tekrarlanmalıdır. Tüm bu sürede bebeğin ve annenin ilgili hekimlerin kontrolü altında olması gerekmektedir (1).</p>		<p>İki ayrı virüs tipi taşıyan ve tedavi görmeyen çiftler arasında tekrar virüs geçişi olabileceğinden baba HIV pozitif ise sperm yıkama ve anne HIV pozitif ise aşılama yöntemi ile gebe kalabilir.(1)</p>
<p>HIV pozitif annenin sütünde de HIV vardır. Emzirme ile HIV bebeğe bulaşabileceğinden, anne bebeğini emzirmemelidir. Anne sütünden ziyade emzirme sırasında meme ucundan serum şeklinde kan sızıntısı olmaktadır. Kan bulaş riski oluşturabilir. Bu nedenlerle emzirme kesinlikle önerilmez. (3)</p>		

Kaynaklar:

- (1) I-Base. Guide to HIV, pregnancy and women's health. 2009. ISSN 1475-0740. <http://i-base.info/home/hiv-and-pregnancy-guide/>
  - (2) Vernazza P et al. [*Les personnes séropositives ne souffrant d'aucune autre MST et suivant un traitement antirétroviral efficace ne transmettent pas le VIH par voie sexuelle.*](#) Bulletin des médecins suisses 89 (5), 2008.
(Summary: <http://www.aidsmap.com/en/news/4E9D555B-18FB-4D56-B912-2C28AFCCD36B.asp>)
  - (3) World Health Organization (Dünya Sağlık Örgütü). HIV Transmission Through Breastfeeding: A Review of Available Evidence, An Update from 2001 to 2007. 2008.
http://www.who.int/nutrition/topics/Paper_5_Infant_Feeding_bangkok.pdf
-

Pozitif Yaşam Derneği hakkında:

Pozitif Yaşam Derneği, kurulduğu 2005 yılından bu yana HIV/AIDS ile yaşayan kişilerin ve yakınlarının fiziksel, ruhsal ve sosyal açıdan güçlenmelerini sağlamak, yaşadıkları hak ihlallerinde savunuculuk görevlerini yerine getirmek, HIV/AIDS konusunda toplumu bilinçlendirmek amacıyla çalışmalarını sürdürüyor. 2009 yılına kadar 600'e yakın HIV pozitif kişiye destek olan Pozitif Yaşam Derneği bu konuda önemli tecrübeler kazanmış ve hızlı bir gelişme kaydetmiştir. Dernek hakkında daha fazla bilgiye www.pozitifyasam.org web adresinden ulaşılabilir.